

Ἡ ΜΙΚΡΑ ΚΟΜΗΣΣΑ

ὑπὸ ΟΚΤΑΒΙΟΥ FEUILLET

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Γ' *

20 Σεπτεμβρίου 184 . . .

Ἐλαβον τὴν ἐπιστολὴν σου, ἐξ ἧς πείθομαι ἀδιστακτικῶς ὅτι οὔτε ὁ Πα-
τροκλος οὔτε ὁ Πυλάδης ἦσαν ὅσον σὺ πρότυπα ἀληθοῦς φίλου. Μετὰ τὸν
τοιούτον ἔπαινον, συγχώρησόν μοι νὰ σέ εἰπῶ, ὅτι περιττὸν ἦτο νὰ ἐπιστρέ-
ψῃς τόσον δρομαίως ἐκ Γερμανίας, διὰ τὸν μόνον λόγον ὅτι εἶδες ἐπὶ δύο
κατὰ σειράν νύκτας κακὸν ὄνειρον καὶ ἤκουες καθ' ὕπνον τὴν φωνὴν μου
κράζοντος βοήθειαν. Τοιαῦτα εἶναι, φαίνεται, τ' ἀποτελέσματα τοῦ ῥωμαν-
τικοῦ τῶν Γερμανῶν μαγειρείου. Τοῦτο, Παυλέ μου, ἦτο παιδικριῶδες, ἀλλὰ
μὲ συνεκίνησε μέχρι δακρύων. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν δύναμαι νὰ σοὶ ἀπο-
δώσω τὰ ἴσα. Ἄν ἡ καρδία μου εἴναι μαλακὴ, ἡ γλῶσσά μου εἴναι ξηρὰ
καὶ οὐδέποτε ἠδυνήθην νὰ εἰπῶ εἰς κάνένα «σ' ἀγαπῶ», ἀφοῦ βέσκανος
δαίμων δίδει τόνον εἰρωνίας εἰς πάσαν ἐξερχομένην τῶν χειλέων μου τρυφε-
ρὰν λέξιν. Τὸ καλὸν εἶναι ὅτι σὺ τοῦλάχιστον μὲ γνωρίζεις.

Χαίρω βλέπων ὅτι, ἐνῶ αἱ ἐπιστολαὶ σου μὲ συγκινοῦσι, σὺ ἀπ' ἐναντίας
γελάς ἀναγινώσκων τὰς ἰδικὰς μου. Ἀκουσε λοιπὸν τὰς φοβεράς συνεπείας
τοῦ ἐν τῷ δάσει ἀνδραγαθήματός μου καὶ ἠσύχασε βλέπων ὅτι ζῶ ἀκόμη,
ἀφοῦ ἐπληρώθησαν ἤδη ὅσα προσίδες ἐν ὀνείρῳ κακά.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀποφράδος ἡμέρας ἐζήτησα πρὸ παντός ἄλλου ν' ἀνα-
κτήσω τὴν ὑπόληψιν τῶν οἰκοδεσποτῶν μου, διηγούμενος αὐτοῖς προθύμως
καὶ ἀνερυθριάζοντες τὰ ἀστειότερα ἐπεισόδια τῆς φυγῆς μου. Ἀμφότεροι ἐξε-
καρδίσθησαν, πρὸ πάντων ὁμοῦ ἡ μυλωθρίς, ἧς τὰ χεῖλη διεστέλλοντο μέχρι
τῶν ὠτων ἀποκαλύπτοντα βάραθρον φοβερόν. Ὁ δὲ οἰκοδεσπότης, ἀφοῦ ἀπέ-
καμε γελῶν, θέλων νὰ μοὶ ἐπιδείξῃ τὴν ἔκτασιν τῆς ἀποδοθείσης μοι συμ-
παθείας τοῦ μὲ ἠρώτησεν ἂν ἤμην κυνηγὸς καὶ ἔλαβεν ἀπὸ καρφίου ὑπεράνω
τῆς ἐστίας ἐσκωριασμένον σιδηροῦν σῶληνα, ὃν μοὶ ἐνεχείρισε ὑπερεπαινῶν
τὰς πτηνοφόνους ἀρετὰς τοῦ ἀρχαικοῦ τούτου ἐργαλείου. Μὴ θέλων νὰ τα-
πεινώσω τὸν θέλοντα νὰ μὲ ὑποχρεώσῃ ἐδέχθην μετὰ πολλῆς δῆθεν εὐγνω-
μοσύνης τὸ προσφερόμενον, ὅπερ μοὶ ἐφαίνετο πράγματι λίαν ἐπικίνδυνον,
καὶ μετέβην μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ δάσος. Κατακλιθεὶς ἐπὶ μαλακοῦ στρώματος
ἐρεικῶν κατέθεσα μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὸ πελώριον ὄπλον ἐπὶ τῆς χλόης
καὶ εὐθὺς ἔπειτα ἐφρόντισα ν' ἀπομακρύνω διὰ λιθοβολισμῶν τοὺς κονίκλους,
τοὺς ἀπερισκέπτως πλησιάζοντας πολεμικὴν μηχανήν, περὶ ἧς δὲν ἠδυνά-

* 13. σελ. 317.

μην νὰ ἐγγυηθῶ. Χάρις εἰς τὰς προφυλάξεις ταύτας οὐδὲν συνέβη κατ' ὄλον μου τὸ κυνήγιον δυσάρεστον οὔτε εἰς ἐμέ οὔτε οἱς τοὺς κατοίκους τοῦ δάσους.

Ὅπως σοὶ εἶπω τὴν ἀλήθειαν, πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι μόνος σκοπὸς τῆς ἐκδρομῆς μου ταύτης ἦτο νὰ μὴ εὕρεθῶ εἰς τὸν μύλον κατὰ τὴν συνήθη ὥραν τῆς διαβάσεως τῶν ξενιζομένων ἐν τῇ ἐπαύλει κυνηγῶν. Περὶ τὴν δευτέραν λοιπὸν μετὰ μεσημβρίαν κατέλιπον τὴν ἐκ θύμου καὶ σμίνθων κοίτην μου πεπειθὼς ὅτι οὐδεμίαν εἶχον πλῆσον νὰ φοβηθῶ ὀχληρὰν συνάντησιν. Ἀποδοὺς τὸ ὄπλον εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, ὅστις ἐφάνη ἀπορῶν ὅτι ἐπέστρεφον μὴ χρησιμοποιοῦσας αὐτὸ ἢ μᾶλλον οὐδὲν ἐξ αὐτοῦ πικρῶν, ἐτοποθετήθην ἀπέναντι τοῦ πυλῶνος τῆς ἐκκλησίας, ἀσχολούμενος νὰ τελειώσω ὑδρογραφίαν παριστῶσαν γενικὴν ἀποψιν τῶν ἐρειπίων, δι' ἧς ἐσκόπευον νὰ κερδίσω τὴν ψῆφον τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ.

Ἐνῶ εἰργαζόμην οὕτω μετὰ πολλῆς εἰς τὸ ἔργον προσηλώσεως, ἤκουσα αἰφνης καὶ πάλιν, καὶ πλησιέστερον μάλιστα ἢ συνήθως, τὸν τοσοῦτον ἀντιπαθητικὸν ἐκεῖνον θόρυβον ἵππικοῦ. Ὁ ἐχθρὸς εὕρισκετο εἰς διακοσίων μόλις βημάτων ἀπόστασιν, φέρων τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔνδυμα περιπάτου καὶ πολυπληθέστερος ἢ χθές, πολλῶν προσελθόντων εἰς τὴν ἐπαυλιν ξένων, ἀνδρῶν τε καὶ κυριῶν. Καίτοι πρὸ πολλοῦ ἠταμιασμένος εἰς τοιαύτην συνάντησιν, δὲν ἠδυνάμην νὰ μὴ δυσφορήσω κατὰ τῶν οὕτω διακοπτόντων τὴν ἡσυχίαν μου ἀκαμάτων ἐκείνων ἔργων. Οὐδόλως ἐν τούτοις ἐσκέφθην ν' ἀποσυρθῶ, ἀπολέσας ἀνεπιστρεπτει τὸν προτεραίαν πᾶσαν ἐρεξιν φυγῆς. Ἀλλὰ καὶ οἱ χθεσinoὶ διώκταί μου ἐφαίνοντο προτιθέμενοι νὰ σεβασθῶσι τὴν δυστυχίαν μου ἀντὶ δὲ ν' ἀκολουθήσωσι τὴν ἀτραπὸν εἰς τὴν ἀκρὴν τῆς ὁποίας ἐκαθήμην παρῆλθον πρὸς δεξιὰν καὶ παρῆλθον ἐν τάξει καὶ σιωπῇ. Εἰς μόνος τούτων ἀποχωρισθεὶς τῶν λοιπῶν ἦλθε νὰ σταματήσῃ εἰς δέκα μόλις βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου μου. Καίτοι ἔκυπτον ἐπὶ τοῦ ἔργου μου, ἠσθάνθην ἐν τούτοις διὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἐκείνης ὁράσεως, ἣν πάντες γνωρίζουσι, τὸ βῆρος ἀνθρωπίνου βλέμματος προσηλωμένου ἐπ' ἐμέ. Ἐγείρας τότε πρὸς στιγμὴν τὴν κεφαλὴν ἀνεγνώρισα ἀμέσως τὴν γαλανόπτερον κυρίαν τὴν πρωταίτιον τῆς χθесινῆς μου συμφορᾶς, ἥτις ἀναπαυτικῶς καθημένη ἐπὶ τοῦ ἐφιππίου της, ὀλίγον κεκλιμένην ἔχουσα πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν καὶ ἡμικλείστους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπεθεώρει τὸ ὑποκείμενόν μου ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μετὰ ὄντως ἀξιοθαυμάστου θρασυτήτος. Ἐξ ἀβροφροσύνης πρὸς τὸ φύλον αὐτῆς ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ παραδοθῶ ἀνυπεράσπιστος εἰς τὴν ὁπωσοῦν ταύτην περιέργειαν. Μετὰ τινὰς ὁμῶς στιγμὰς ἀδιάκριτον, βλέπων ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχε τέλος, ἤγειρα εὐθαρσῶς τὴν κεφαλὴν καὶ ἠτένισα αὐτὴν ἀσκαρδαμυκτεῖ, μετὰ πολλῆς μὲν σοβαρότητος καὶ εὐγενείας, ἀλλὰ καὶ οὐχὶ ἐλάσσονος ἐπιμονῆς. Ἐλαφρὸν τότε ἐρύθημα ἀνέβη ἐπὶ τῶν παρειῶν της, ὅπερ ἰδὼν τὴν ἐχαιρέτησα. Ἀποδοῦσα τὴν φιλοφρόνησιν δι' ἐλαφρὰς ὑποκλίσεως ἀπεσύρθη δρομαίως καὶ ἔγεινεν ἄφαντος ὑπὸ τὸν θόλον

τῆς ἐκκλησίας, ἀφίνουσά με κύριον τοῦ πεδίου τῆς μάχης καὶ ἱκανῶς ὑποχρηστικόν, ὅτι κατόρθωσα νὰ καταδιώκω τὴν ὄφρυν τῆς διὰ μόνης τῆς ἀταραξίας μου.

Ὁ εἰς τὸ δάσος περίπατος εἶχε διαρκέσει μόλις εἴκοσι λεπτά, ὅτε παρῆσθην εἰς τὴν ἐξοδὸν τῆς κομφῆς Ἰλῆς ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ὑποκρινόμενος ὅσπιν καὶ πρότερον εἰς τὸ ἔργον μου προσήλωσιν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπεσπάρσθη ἱππεὺς καὶ ἐβόησε κατ' εὐθείαν πρὸς ἐμέ. Ἦτο δὲ οὗτος μεγαλόσωμος ἀνὴρ φέρων κυανοὺν στρατιωτικῶς ἐστχυρωμένον ἐπενδύτην. — «Κύριε,» μοι εἶπε μετ' ἰσχυρᾶς καὶ συμπαθοῦς φωνῆς, ἀκού ἀπεκκλύφθη, «μοὶ δίδετε τὴν ἄδειαν νὰ ἴδω τὸ ἔργον ὑμῶν;» Ἀντιχαιρετήσας καὶ νεύσας καταφκτικῶς ἐξηκολούθησα ἐργαζόμενος, ἐνῶ ὁ ἄγνωστος ἱππεὺς παρῆρται τὴν εἰκόνα καὶ ἐξεφράζε τὴν εὐαρέσκειάν του δι' ἐπικινετικῶν τινῶν ὡς ἐν μονολόγῳ ἐπιφωνημάτων. Ἀποταθείς ἔπειτα καὶ πάλιν ἀπ' εὐθείας πρὸς ἐμέ. — «Συγχωρήσατέ μοι,» εἶπε, ἀνὰ εὐχαριστήσῳ τὸν τεχνίτην, εἰς ὃν θέλομεν χρεωστεῖ τὴν διάσωσιν τῶν ἐρειπίων τούτων, τὸ κόσμημα τῆς ἐπικρίσεως.» Πᾶσα μετὰ ταῦτα ἐκ μέρους μου περαιτέρω ἐπιφύλαξις ἤθελεν εἶναι παιδαριῶδες πείσμα, δι' ὃ ἔσπευσα ν' ἀποκριθῶ ὅτι τὸ ἀτελές μου σχεδίασμα δὲν εἶναι ἄξιον τσούτων ἐπαίνων, καίτοι δὲ ἐπεθύμουν ἐξ ὅλης καρδίας τὴν διάσωσιν τῶν πολυτίμων ἐκείνων ἐρειπίων, ἐφοβούμην ἐν τούτοις ὅτι τὸ οὐσιωδέστατον μέρος τῆς ἐντολῆς μου ἤθελε μείνει ἀνεκπλήρωτον ἕνεκα ἐλλείψεως ιστορικῶν εἰδήσεων, τὰς ὁποίας μάλιστα ἀνεζήτησα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς πρωτεύουσας τοῦ νομοῦ.

—Τοῦτο, ἀπεκρίθη ὁ ἱππεὺς, μὲ ὑπερευχαριστεῖ, διότι ἔχω ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ μου τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀρχείων τῆς Μονῆς. Εἶναι εἰς τὰς διαταγὰς σας, καὶ θέλετε μὲ καθυποχρεώσαι ἐρχόμενος νὰ συμβουλευθῆτε αὐτά, ὅταν εὐκαιρήσετε.»

Ἐγερθεὶς ὑποχαιρέτησα μετὰ τινος στενοχωρίας, ἐκφράζων τὴν λύπην μου ὅτι δὲν ἔμαθα τοῦτο πρότερον, ἥδη δὲ ἐφοβούμην μὴ ἀνακληθῶ εἰς Παρισίους δι' ἐπιστολῆς, ἣτις ἠδύνατο νὰ φθάσῃ αὐθημερόν. Ταῦτα λέγων ἐπροσπάθουν νὰ ἐλαττώσω διὰ τῆς προσηνείας τῶν τρόπων μου τὴν μὴ ἀποδοχὴν τῆς προσφερομένης ἐκδουλεύσεως, καθότι δὲν ἤθελον νὰ λυπήτω τὸν συμπαθέστατον ἐκεῖνον γέροντα, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ βλέμμα ἤστραπτε ἄδολος εὐλικρίνεια καὶ φιλοφροσύνη.

—Βλέπω τί τρέχει, ἀνταπήντησεν οὗτος. Συστέλλεσθε νὰ μοὶ εἴπετε καθάρᾳ ὅτι οὐδεμίαν ἔχετε ὁρεξίν νὰ σχετισθῆτε μὲ τὴν πρελλήν νεολαίαν, τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθην χθὲς νὰ ἐμποδίσω νὰ κάμῃ ἀνοησίαν, δι' ἣν σὰς ζητῶ συγγνώμην. Εἶμαι, κύριε, ὁ Μαρκήσιος Μαλλουέ, καὶ σὰς λέγω ἐν πᾶσιν εὐλικρινείαις ὅτι ἀνεδείχθητε χθὲς νικητής. Οἱ θεότρελλοι ἐκεῖνοι ἤθελον νὰ σὰς ἴδωσι, σεῖς δὲν ἠθέλετε καὶ ἔγεινε τὸ θέλημά σας. Τί περισσότερον θέλετε;

Ἄδύνατον ὑπῆρξε νὰ μὴ γελάσω, ἀκροώμενος τὴν εὐμενεστάτην ἐκείνην ἐρμηνείαν τοῦ ἑλεσινοῦ μου ἀνδραγαθήματος τῆς προτεραιῆς, τοῦτο δὲ βλέπων ὁ Μαρκήσιος,

—Γελάτε; εἶπε, σημεῖον ὅτι θέλωμεν ταχέως συνεννοηθῆ. Τί σᾶς ἐμποδίζει τῷ ὄντι νὰ μείνετε ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὸν πύργον μου; Ἡ σύζυγός μου μ' ἐπεφόρτισε νὰ σᾶς προσκαλέσω. Ἡ κυρία Μαλλουὲ δὲν εἶναι πλέον νέα, πᾶσχει σχεδὸν πάντοτε, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὴν ἐμποδίζει νὰ ᾔηται ἄγγελος ἀγαθότητος. Θέλω σᾶς ἐτοιμάσει κατ'ἀλυσμα ἐν αὐτῇ τῇ βιβλιοθήκῃ μου, ὅπου δύνασθε νὰ ζήσετε, ἂν θέλετε, ὡς ἐρημίτης. Ἡ Μαρκησία εἶναι πνευματωδεστάτη καὶ ἐγὼ αὐτός, καίτοι ἀγαπῶ τὸ κυνήγιον καὶ τὴν κίνησιν, τὴν ἀναγκαίαν εἰς τὴν ὑγείαν μου, δὲν εἶμαι βλάξ. Τὸ ἐσπέρας παίζομεν βίστ. Ὡς τεχνίτης ἀγαπᾶτε βεβαίως τὴν ἀνεσιν καὶ εὐζωίαν, ἥς στερεῖσθε ἐνταῦθα. Δὲν θέλω ν' ἀκούσω τίποτε, προσέθεσε γελῶν ὁ Μαρκήσιος, ἂν ἀρνηθῆτε, καταφεύγω εἰς ἀπαγωγὴν.»

Μακάριος, Παῦλε, ὁ γνωρίζων νὰ λέγῃ ὅχι. Μόνος ὁ δυνάμενος νὰ εἴπῃ ὅχι καὶ εἰς παιδίον καὶ εἰς πτωχὸν καὶ εἰς γέροντα καὶ εἰς γυναῖκα ἀκόμη εἶναι πράγματι κύριος τοῦ χειροῦ του, τῆς περιουσίας του καὶ αὐτῆς τῆς τιμῆς του. Ἄν ὁ Ἀδάμ. ἔλεγεν ὅχι, ἤθελε σώσει ἀπὸ τῆς πτώσεως ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἀπογόνους του. Ταῦτα πάντα κάλλιστα ἐγνώριζον καὶ εἶχον μάλιστα παρόντα εἰς τὸν νοῦν τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Ἀλλ' οὐδέποτε ἠδυνήθην νὰ μάθω νὰ λέγω ὅχι. Ἐσφίξα λοιπὸν τὴν χεῖρα, ἣν μοι ἔτεινεν ὁ ἀγαθὸς Μαρκήσιος μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης, καὶ ὑποτασσόμενος εἰς τὸ πεπρωμένον ἀντήλλαξα ἀγογγύστως τὴν γαλήνην καὶ ἐλευθερίαν τοῦ ῥωμαντικοῦ μου καταγωγίου ἀντὶ τῆς ὀχληρᾶς καὶ ἀνουςίου κοσμικῆς τύχης.

Περὶ τὴν πέμπτην τῆς ἐσπέρας δύο ὑπηρετοὶ τοῦ πύργου ἦλθον νὰ λάβωσι τὰ ὀλίγα μου πράγματα, εἰδοποιοῦντές με ὅτι μὲ περιμένει ἄμαξα εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου. Ἀποχαιρετήσας τὸ κελλίον μου, εὐχαριστήσας τοὺς ξενίσκοντάς με καὶ ἀσπασθεὶς τὰ ἀκτένιστα αὐτῶν τεχνίχ, ἅτινα ἔλαβον διὰ τὴν ἀναχώρησίν μου, ἀπῆλθον βαρυθυμῶν ἐκ τῆς εὐδαίμονος ἐκείνης κοιλάδος, ἐν ᾗ εἶχον εὑρεὶ δευτέραν πατρίδα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Δ'.

21 Σεπτεμβρίου

Ὁ πύργος Μαλλουὲ εἶναι βαρὺ οἰκοδόμημα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος οὐδὲν ἔχων τὸ ἄξιον περιεργείας· ἀλλ' ἡ ἀγούσα εἰς αὐτὸν μακρὰ δένδρστοιχία, ἡ εὐρεῖα αὐλὴ καὶ τὸ ὑψίκορμον δάσος καθιστῶσι τὴν ὄψιν τῆς ἐπαύλεως ταύτης ὄντως ἀρχοντικὴν. Ὁ γέρων μαρκήσιος καταβάς νὰ μὲ ὑποδεχθῇ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀνάβαθρον μ' ἔλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ μὲ εἰσήγαγε διὰ μακροῦ διαδρόμου εἰς μεγάλην αἴθουσαν, ὅπου ἐπελθούσης τῆς ἐσπέρας ἐπεκράτει ἐντελὲς σχεδὸν σκότος. Ὑπὸ τὸ διαλείπον φῶς τῆς ἐστίας διέκριναν

ἄμυδρως περὶ τοὺς εἴκοσι κυρίου καὶ κυρίας διεσκαρπισμένους τῇδε καθεῖσε κατὰ μικροὺς οὐίλους. Χάρις εἰς τὸ εὐεργετικὸν ἐκεῖνο ἡμίφως ἀπηλλάχην τῆς στενοχωρίας τῆς πρώτης παρουσιάσεως, ἣν ἀνελογιζόμην μετὰ τρόμου. Ἐγγιζούσης δὲ τῆς ὥρας τοῦ δείπνου, μόλις ἐπρόφθασεν ἡ μαρκησία νὰ μοι ἀποτείνῃ δι' ἀσθενοῦς μὲν, ἀλλὰ γλυκυτέτης φωνῆς, ὀλίγας τινὰς φιλόφρονας λέξεις, καὶ εὐθὺς ἐπειτα ἐστηρίχθη εἰς τὴν βραχίονά μου, ὅπως μεταβῶμεν εἰς τὸ ἐστιατόριον.

Καθίσας παρὰ τῇ οἰκοδεσποίνῃ δὲν ἐβράχυνον νὰ ἐννοήσω ἐκ τῶν προσηλαυμένων ἐπ' ἐμὲ περιέργων καὶ κατὰ τι εἰρωνικῶν βλεμμάτων τῶν δικτυμόνων, ὅτι τὰ χθεσινὰ μου κατορθώματα δὲν εἶχον λησμονηθῇ. Κατακακωμένος ἐν ταύταις ὀπισθεν τῆς κοσμούσης τὸ κέντρον τῆς τραπέζης μεγίστης ἀνθοδέσμης καὶ ὑποστηριζόμενος ἐν τῇ ἀμύνῃ μου ὑπὸ τῆς καλῆς μαρκησίας κατώρθωσα νὰ ὑπομείνω τὴν σιωπηλὴν ταύτην ἔφοδον ἄζημίως καὶ ἀταράχως. Ἡ κυρία Μάλλουε εἶναι μίαν ἐκ τῶν σπανίων ἐκείνων γραιῶν, τὰς ὁποίας ἡ διαύγεια τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας προσφύλαξεν ἀπὸ τῆς ἀπελπισίας ἐκείνης, ἣτις καταλαμβάνει τὰς πλείους γυναῖκας κατὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος. Ἐκ τῶν θελήτρων τῆς παρελθούσης νεότητος διέσωζεν ἐν μόνῳ, ἀλλὰ μέγιστον, τὴν χάριν. Ἦτο μικρόσωμος, λεπτή, ὠχροτάτη καὶ κατὰ πάντα δικαιολογοῦσα τὸν μαρκήσιον λέγοντα, ὅτι εἰς τὴν σύζυγόν του ὀλίγη ἀπέμενε πνοή, ἀλλὰ πνοὴ ἀγγέλου. Ἐν τῇ ἐνδυμασίᾳ αὐτῆς οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἐφαίνετο ἀπόπειρα κομψότητος, ἀλλ' ἀξιοθαύμαστος μόνον φιλοκαλία ἀνευ ἔχρους φιλαρεσκείας, ἐντελής λήθη τῆς παρωχημένης νεότητος καὶ γεροντικῆς τις αἰδημοσύνης, δι' ἧς ἐφαίνετο ζητοῦσα συγγνώμην ὅτι δὲν δύναται πλέον ν' ἄρῃ. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀξιολάτρευτος αὕτη μαρκησία, ἣτις περιηγήθη ὁλόκληρον τὴν Εὐρώπην, ἀνέγνωσε πᾶν βιβλίον καὶ γνωρίζει τοὺς Πικρισίους ὡς οὐδεὶς ἄλλος. Ἡ συνδιάλεξις ἡμῶν ὑπῆρξε ζωηροτάτη καὶ ποικίλη, ὡς δύο διανοιῶν αἵτινες συναντῶμεναι πρώτην φοράν ἀπτονται πάντων τῶν ζητημάτων, ὅπως ταχύτερον σχετισθῶσι πρὸς ἀλλήλας, διασκεδαστικὴν εὐρίσκουσαι τὴν ἀντιλογίαν καὶ ἡδυτάτην τὴν ὁμοφροσύνην.

Ἀφοῦ ἔπιον τὸν καφέ, μετέβην εἰς τὴν αὐλὴν μετὰ τῶν καπνιζόντων. Ἡ νύξ ἦτο ὥραία, ὁ δὲ μαρκήσιος μὲ παρέσυρεν εἰς περίπατον ὑπὸ τὴν δενδροστοιχίαν, ἧς ἡ λεπτὴ ἄμμος ἔστειλθεν ὡς ἀργυρόκανις ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τῆς σελήνης, εἰσδυούσας διὰ τοῦ φυλλώματος τῶν καστανεῶν. Ὁ οἰκοδεσπότης μου, ὡς ἔλαβε τὸν κόπον νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ ὁ ἴδιος τὸ πρῶτον, δὲν ἤρκετο εἰς μόνας τὰς κυνηγετικὰς ἀπολαύσεις, ἀλλ' ἠγάπα καὶ νὰ σκέπτεται αἱ δὲ ὠρμάσασαι ἐν τῇ μοναξίᾳ ιδέαι του εἶχον ἐκ τούτου ἰδιόζων τι ἄρωμα πρωτοτυπίας. Ἀδύνατον μοι ἦτο νὰ συμπερισθῶ αὐτὰς ἀνεπιφυλάκτως, ὡς οὐδ' οὗτος εὗρεν ἀνεπίληπτον τὸν ὅρισμόν μου τῆς ἀριστοκρατίας, περὶ ἧς προσκληθεὶς ὑπ' αὐτοῦ νὰ εἶπω τὴν γνώμην μου ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, ἀπεφάνθην ὅτι τεχνίτης ὢν θαυμάζω αὐτὴν ὡς μεγαλοπρεπὲς ἱστορικὸν ἐρεῖπιον.

τοῦ ὁποῖου τὰ συντρίμματ' ἀπειλεῖ νὰ παρασύρῃ τὸ ρεύμα τῆς ἐποχῆς. Ἡ ἄδολος εἰλικρίνεια καὶ ἡ ἀμοιβαία ἡμῶν συμπάθεια καθίστα τερπνοτάτην τὴν συζήτησιν, ἣν διέκοψεν αἶφνης, ἐνῶ ἐπεστρέφουμεν εἰς τὸν πύργον, μέγας θόρυβος εὐθύμων κραυγῶν· μετ' οὐ πολὺ δὲ διακρίναμεν κάτωθεν τῆς ἀναβάθρας περὶ τοὺς δέκα μεταξὺ τῶν νεωτέρων δαιτυμόνων τοῦ μαρκησίου, ἀμιλλωμένους νὰ πηδήσωσι μέχρι τοῦ ὑπερκειμένου τῆς διπλῆς κλίμακος ἐξώστου ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν βαθμίδων. Πλησιάζαντες ἔτι μᾶλλον ἠδυνήθημεν νὰ διακρίνωμεν καὶ τὸ αἷτιον τῆς παραφόρου ταύτης γυμναστικῆς, ἦτοι λευκὴν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου ἐσθῆτα, προεσταμένην τοῦ πηδητικοῦ ἀγῶνος καὶ μέλλουσαν πιθανῶς ν' ἀπονεύμῃ τὸ ἄθλον εἰς τὸν νικητὴν. Ἡ νέα γυνὴ (ἣν δὲν ἦτο νέα οὐδεὶς ἤθελε πηδᾷ τόσον ὑψηλῶς) ἐξέθετεν ἀφόβως τοὺς γυμνοὺς ὤμους εἰς τὰς ἀκτῖνας τῆς σελήνης καὶ τὴν δρόσαν φθινοπωρινῆς νυκτός, κύπτουσα ἐπὶ τῶν κιγκλίδων ὅπως ἐπιδείξῃ τοῖς διαγωνιζομένοις ἀντικείμενόν τι δυσδιάκριτον μακρόθεν· ἦτο δὲ τοῦτο χάρτινον σιγαρέτον, λεπτὸν τεχνουργημα τῶν ῥοδοχρόων αὐτῆς οὐνύχων. Τὸ θέαμα τοῦ ἀγῶνος ἦτο χαριέστατον, ἀλλὰ δὲν ἤρεσε, φάνεται, εἰς τὸν μαρκήσιον, ψιθυρίζοντα μετὰ τινος εὐδιακρίτου δυσφορίας· «Πάλιν ἡ μικρὰ κόμησσα ! »

Περὶ τὸν εἶναι ἴσως νὰ προσθέσω ὅτι ἡ μικρὰ κόμησσα, ἦτο αὐτὴ ἡ γαλανόπτερος κουνιγέτις μου, ἥτις μ' ἀνεγνώριπεν κάκειν' ὡς θέλεις ἰδεῖ. Καθ' ἣν στιγμὴν ἔφθικον μετὰ τοῦ κ. Μιχαυέ τὴν κορυφὴν τῆς κλίμακος, κάτωθεν τῆς ὁποίας ἐξηκολούθουν πηδῶντες οἱ μνηστῆρες, ἡ μικρὰ κόμησσα, συσταλεῖσα ἴσως ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ μαρκησίου καὶ θέλουσα νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὸν ἀγῶνα, μ' ἐνεχείρισεν ἀποτόμως τὸ σιγαρέτον λέγουσα· «Τὸ ἄθλον ἀνήκει εἰς τὰ χυδαῖά σας πηδήματα, τὰ ὅποια οὐδεὶς τῶν κυρίων τούτων ὑπερέβη καὶ ἔφυγεν ἀμέσως, ἀφοῦ κατώρθωσε διὰ τῆς αὐτῆς φράσεως νὰ προσβάλῃ κακίως τὸν τε νικητὴν καὶ τοὺς νικηθέντας.

Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον ἄξιον λόγου ἐπεισόδιον τῆς ἀξιοληνομένου ταύτης ἐσπέρας· εὐθὺς δὲ μετὰ τὸ βίσι, προφασισθεὶς ὀλίγον κάματον ἐζήτησα τὴν ἄδειαν ν' ἀποσυρθῶ καὶ ὠδηγήθην ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μαρκησίου εἰς κομψὸν παρὰ τῇ βιβλιοθήκῃ κοιτῶνα. Ἀλλ' ὁ ἐπὶ πολὺν ἀκόμη ὥραν περπαθεὶς ἤχος τοῦ κλειδοκυμβάλου, τὸ κύλισμα τῶν ἀποσυρομένων ἀμαξῶν καὶ οἱ λοιποὶ θόρυβοι τοῦ πολιτισμοῦ κατέστησαν ἔτι ζωηρότερον τὸν πόθον τοῦ ἀπαλωλότηος ἐρημιτηρίου μου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ε΄.

26 Σεπτεμβρίου

Τὴν ἐπιόδον ὑπερεχάρην ἀνευρίσκων ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ πύργου τὰ ἐλλείποντά μοι ἱστορικὰ ἐγγράφα, μετακομισθέντα ἐκεῖ ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς

Μονῆς ὡς πολυτιμώτατα τῇ οἰκογενεῖα Μαλλουέ. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν ὁ Βιλέλμος Μαλουέ μεσοῦντος τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος ἐπεσκεύασε τὴν ἐκκλησίαν καὶ, τῇ συναινέσει τῶν τεσσάρων αὐτοῦ υἱῶν Οὐγου, Φούλκωνος, Ἰωάννου καὶ Θωμᾶ, ἐθεμελίωσε Μονὴν Βενεδικτίνων, παραχωρήσας αὐτοῖς, ὅπως δέωνται ὑπὲρ σωτηρίας τῆς ψυχῆς του δικαίωμα δεκάτης ἐπὶ τῶν προϊόντων τῆς γῆς, τὸ ἥμισυ τοῦ ἐρίου τῶν προβάτων, κτηρίον ἐκ τῶν κυψελῶν τοῦ ὄρους Ἄγ. Μιχαήλ, μετέπειτα εἰς τὸν ῥύακα, τὸν ἐρεικῶνα, τὸ δάσος καὶ τὸν μύλον, ὅστις περιγράφεται ἐν βαρβαρολατινικῇ διαλέκτῳ οἷος περίπου εἶναι καὶ σήμερον.

Ὁ χάρτης τῆς ιδρύσεως ἀνάγεται εἰς τὸ σωτήριον ἔτος 1145, ἐξ ἄλλων δὲ μεταγενεστέρων προκύπτει ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ Ροζέλ προήχθη κατὰ τὸν ιγ' αἰῶνα εἰς εἶδος πατριαρχείου, ἐξ οὗ ἐξήρτωντο τὰ ἀπανταχοῦ τῆς Νορμανδίας μοναστήρια Βενεδικτίνων· κατ' ἔτος δὲ συνήρχετο ἐκεῖ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου γενικὴ συνέλευσις πάντων τῶν ἡγουμένων τῆς ἐπαρχίας. Ἐν τοῖς συνεδρίοις τούτοις ἐκανονίζετο μετὰ πολλῆς αὐστηρότητος καὶ ἀκριβείας, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν πρακτικῶν, ἡ πειθαρχία καὶ ἡ σωματικὴ καὶ πνευματικὴ δίαιτα πάντων τῶν Νορμανδῶν βενεδικτίνων. Ἡ Μονὴ μου ἦτο λοιπὸν ἡ πρώτη τῆς μεγάλης ταύτης ἐπαρχίας, ἀνήκουσα εἰς τὸ ἐπισημώτατον καὶ διὰ τῶν μεγίστων τῇ ἀνθρωπότητι ἐκδουλεύσεων δοξασθὲν τάγμα, πάντων δὲ τούτων εἶχον ἤδη προχείρους τὰς ἀποδείξεις, ὑπεραρκούσας ὅπως πείσωσι τὸν κ. ὑπουργόν, ὅτι ἦτο κατὰ πάντα ἀξία νὰ συμπεριληφθῇ ἐν τῇ τάξει τῶν ἱστορικῶν μνημείων.

Τὸ ἔργον μου ἐν τούτοις δὲν προῦχώρει μεθ' ὅσης ἐπεθύμουν ταχύτητος· καθότι ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ βιβλιοθήκη περιέχει πλὴν τῶν μοναστηριακῶν ἐγγράφων πλείστα ἄλλα ἀπασχολοῦντά με περίεργα βιβλία, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ πνέων ἐν τῷ πύργῳ κοσμικὸς ἀνεμοστρόβιλος διακόπτει πολλάκις τὴν ἡσυχίαν μου, τοῦτο δὲ πράττει πολλάκις ἐν πληρεστάτῃ ἀγνοίᾳ καὶ οἱ ἀγαθοὶ οἰκοδεσπόται. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου οὐδεμίαν ἔχοντες σαφεῆ ἰδέαν τῆς ἐπιμόνου ἐνασχολήσεως, εἰς ἣν μόνην ἀρμύζει τὸ ὄνομα ἐργασία, νομίζουν μίαν ἢ δύο ὥρας ἀναστροφῆς μετὰ βιβλίων τὸν ἀνώτατον ὅρον πνευματικοῦ κόπου, ὃν δύναται νὰ ὑπομείνῃ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἡμερονεκτίου.— «Ἔσο ἐλεύθερος, ἀνάεξ εἰς τὸ ἐρημητήριόν σου νὰ ἐργασθῇς ἐν ἡσυχίᾳ» μοὶ λέγει πᾶσαν πρωίαν ὁ κ. Μαλουέ. Μετὰ μίαν ὁμῶς ὥραν ἰδοὺ αὐτὸς κράζων — «Λοιπὸν, ἐργαζόμεθα; — Μάλιστα, τώρα ἤρχισα — «Τί λέγεις; ἐργάζεσαι ἀπὸ δύο σχεδὸν ὥρων. Κάμε ὅ,τι θέλεις, ἀλλὰ πρόσεχε τὴν υἱείαν σου. Ἡ σύζυγός μου εἶναι κάτω, ἀφοῦ τελειώσης ἐλπίζει νὰ σε ἰδῇ.» Ταῦτα εἰπὼν ἀναχωρεῖ εἰς τὸ κυνήγιον ἢ εἰς ἐκδρομὴν διὰ λέρβου, ἐγὼ δὲ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῆς ιδέας ὅτι με περιμένουσι καὶ βλέπων, ὅτι ἡ πρωία ἀπώλωλεν μεταδκίνω μετ' ὀλίγον εἰς ἐντάμωσιν τῆς κυρίας Μαλουέ, ἣν εὐρίσκω πραγματευομένην σπουδαῖα ζητήματα μετὰ τοῦ ἐφημερίου ἢ τοῦ ἀρ-

χιμαγείρου. Μὲ περισπᾶ, τὴν ἐνοχλῶ, καὶ ἀμφότεροι προσπαθοῦμεν νὰ κρύψωμεν ὑπὸ ἡδὺ μειδίαμα τὴν ἀμοιβαίαν στεναχωρίαν.

Τὸ πρῶτ' ἐξέρχομαι ἔριππος μετὰ τοῦ μαρκησίου, ὅπως ἔχω εὐσχημον πρόφασιν νὰ παραιτηθῶ τῆς μετὰ τὸ πρόγευμα θορυβώδους ἱπποδρομίας, τὸ δὲ ἑσπέρας παίζω βίστ ἢ διαλέγομαι μετὰ τῶν κυριῶν, τὰς ὁποίας προσπαθῶ νὰ πείσω ὅτι, καίτοι ὠκύπους δὲν εἶμι ἀγριάνθρωπος· καθότι ἀποστρέφομαι πᾶσαν ἐπίδειξιν πρωτοτυπίας, νομίζων μάλιστα ὅτι ἡ ὑπερβολὴ σοφικότητος καὶ ἀκαμψίας ἐνώπιον τῶν γυναικῶν εἶναι ἀνάρμοστος παρὰ τοῖς ἐξόχοις καὶ γελοία παρὰ τοῖς μικραῖς τεχνίταις.

Πλὴν τῶν φιλοξενουμένων ὑπὸ τοῦ μαρκησίου, ὧν ὁ ἀριθμὸς εἶναι πάντοτε μέγας κατὰ τὴν ὥραν ταύτην τοῦ ἔτους, συνέρχονται συνήθως ἐν τῷ πύργῳ καὶ τινες τῶν περιχώρων οἰκογένειαί. Αἱ καθημεριναὶ αὗται συναναστροφαὶ ἔχουσι πρὸ πάντων σκοπὸν τὴν διασκεδᾶσιν τῆς μονογενοῦς θυγατρὸς τοῦ κ. Μιλαουέ, διερχομένης οἰκογενειακῶς τὸ φθινόπωρον ἐν τῇ ἐπαύλει. Ἡ κυρία αὕτη ἔχει καλλονὴν ἀγᾶλματος, διασκεδάζει μετ' ἀξιοπρεπείας βασιλίσσης καὶ κοινωνεῖ μετὰ τῶν θνητῶν διὰ λακωνικῶν φράσεων προσφερομένων γεγωνυῖα τῇ φωνῇ. Πρὸ δώδεκα ἐτῶν ἐνυμφεύθη Ἀγγλὸν διπλωμάτην, τὸν λόρδον Α^{**}, οὗ ἦττον αὐτῆς ὥραϊον καὶ ἀτάκχον πλάσμα, ἀποτεῖνον αὐτῇ ἐκ διαλειμμάτων ἀγγλικὸν μονοσύλλαβον, εἰς τὸ ὅποῖον ἀποκρίνεται αὕτη διὰ γαλλικοῦ μονοσύλλαβου· τρεῖς ἐν τούτοις μικροὶ λόρδοι ἀποδεικνύουσιν ὅτι αἱ μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν σχέσεις δὲν εἶναι ὅσον φαίνονται ψυχραί.

Ἔτερον οὐχ ἦττον ἀξιοπεριέργον ἀνδρόγυνον εἶναι τὸ καθ' ἑκάστην ἐρχόμενον ἐκ γαιτονικοῦ πύργου. Ὁ σύζυγος κ. Βρεϋλλῆς εἶναι ἀρχαῖος σωματοφύλαξ τοῦ βασιλέως Καρόλου καὶ παιδικὸς φίλος τοῦ μαρκησίου, ἔχων τὸ περίεργον ἰδίωμα νὰ τονίζῃ ἑκάστην πύσιν λέξεως συλλαβὴν, ὁμιλῶν μετὰ βραδύτητος, ἣτις φαίνεται εἰς τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦς ἐξ ἐπιτηδεύσεως προερχομένη. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἤθελεν εἶναι ὅντως ἀξιόχαστος εὐπατρίδης, ἂν δὲν ἐδασανίζετο ἀκαταπαύστως ὑπὸ ἀκοιμήτου ζηλοτυπίας, καταβάλλων ὑπερκαθρώπους καὶ ὅλως ματαιὰς προσπάθειας, ὅπως ἀποκρύψῃ τὴν ἀγωνίαν του, ἅμα πλησιάσῃ ἀνὴρ τὴν κυρίαν Βρεϋλλῆ, νέαν καὶ εὐειδεστάτην γυναῖκα, ἣν ἔκαμε τὴν ἀνοησίαν νὰ συζευχθῇ σχεδὸν ἐξηκοντούτης.

— Ἴδου ὁ κ. Βρεϋλλῆς, μοὶ εἶπεν ὁ μαρκησὶς παρουσιάζων μοι τὸ ζῶηρόν καὶ εὐερέθιστον γερόντιον, «εἶναι ὁ καλλίτερός μου φίλος καὶ ἔσται βεβαίως καὶ ἰδικός σου, ἐπιφυλασσόμενος ὅμως νὰ σὲ σπᾷ, ἂν ἐργολαβήσῃς μετὰ τῆς γυναικὸς του».

— Δικτὶ νὰ μὲ παριστᾷς εἰς τὴν κύριαν ὡς Νορμανδὸν Ὀθέλον; ἀπεκρίθη ὁ κ. Βρεϋλλῆς, τονίζων τὰς λέξεις κατὰ τὴν συνήθειάν του καὶ μέτην προσπάθων νὰ μειδιάσῃ. Ὁ κύριος δύνεται βεβαίως. . . . ἔχει πλήρη ἄδειαν. . . . νὰ συναναστραφῇ μετὰ τῆς συζύγου μου. . . . ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ πρέπον-

τος καὶ θεμιτοῦ Ἀλλ' ἰδοὺ ἡ κυρία Βρεῦλλῃ, εἰς ἣν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω ὑμᾶς.»

Ἐκπλαγεῖς ὡπσοῦν ἐκ τοῦ ἀλλοκότου ὕψους τῆς παρουσιάσεως καὶ ἐρμηνεύων κατὰ γράμμα τὴν δοθεῖσαν μοι πλήρη ἄδειαν, ἔσπευσα νὰ χρησιμοποισῶ τὴν ἄδειαν ταύτην, καθίσας παρὰ τῇ κυρίᾳ Βρεῦλλῃ καὶ περιποιούμενος αὐτὴν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ πρέποντος καὶ θεμιτοῦ. Ἀλλ' ὁ σύζυγός ἀπεσκόπευεν ἡμᾶς μακρόθεν δι' ὀφθαλμῶν σπινθηροβόλων, ἐκάγχαζε θορυβωδῶς, ἐμόρφαζεν ἀλλοκότως καὶ ἐξήρθονε τοὺς δακτύλους τοῦ μετὰ κροταλισμοῦ ἀπαισίου, μέχρις οὗ ὁ κ. Μάλουε ἔτρεξε νὰ μὲ ἀπομακρύνῃ ἐκεῖθεν, προσφέρον μοι χαρτίον βίστ καὶ ψιθυρίζων εἰς τὸ ὠτίον μου: — Τί ἰδέα σ' ἦλθε; Δὲν βλέπεις τὴν κατάστασιν τοῦ δυστυχοῦς Βρεῦλλῃ; Ὅσα σ' εἶπον περὶ τῆς ζηλείας τοῦ ἦσαν σπουδαῖα· αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἀδυναμία τοῦ ἀξιολόγου τούτου ἀνθρώπου, ἣν πάντες σεβόμεθα, ἀπέχοντες νὰ πλησιάσωμεν τὴν γυναῖκά του. Κάμε καὶ σὺ τὸ ἴδιον σὲ παρκαλῶ.»

Οὐδεμία ἄλλη εὐτυχῶς ἐκ τῶν νέων γυναικῶν, ὅσαι φιλοξενοῦνται ἢ διαδέχονται ἀλλήλας ἐν τῷ πύργῳ φυλάσσεται ὑπὸ τοιούτου φοβεροῦ δράκοντος. Τινὲς μάλιστα τούτων, καὶ πρὸ πασῶν δύο ἢ τρεῖς Παρισιναὶ ἐπιδεικνύουσιν ἐλευθερίαν συμπεριφορᾶς, ἀπληστίαν διασκαδάσεως καὶ κλίσιν εἰς φιλαρέσκειαν ὑπερβαίνουσιν τὰ ὅρια τοῦ πρέποντος καὶ θεμιτοῦ κατὰ τὴν φράσιν τοῦ ἀξιολόγου κ. Βρεῦλλῃ. Κάλλιστα γνωρίζεις ὅτι οὐδόλως ἐκτιμῶ τὰς τοιούτου εἵδους κυρίας, οὐδὲν ἐχούσας κοινὸν πρὸς τὸ ἰδανικόν μου τῆς γυναικός· ἀλλὰ καὶ οὕτω συμμαχῶ μετ' αὐτῶν ὁλοφύχως καὶ θεωρῶ μάλιστα τὰς τρελλὰς ταύτας ὡς ἀγγέλους, ὅσάκις τὰς παραβάτω πρὸς τινὰς ἐνταῦθα εὐσεβεῖς καὶ σεβασμίας δεσποίνας, ἐξεμούσας καθ' ἐσπέραν τὸν δηλητηριώδη ἰὸν τῆς ἐπαρχιακῆς αὐτῶν κακογλωσσίας κατὰ τῆς διαφθορᾶς, ἥτοι κατὰ τῆς νεότητος, τοῦ κάλλους, τῆς ἐρασμιότητος, τῆς χάριτος καὶ ὅσα ἄλλα ἢ οὐδέποτε εἶχον ἢ ἀπώλεσαν πρὸ χρόνου ἀμνημονεύτου. Ἐν μόνον πρᾶγμα κατὰκαρδία μὲ λυπεῖ, τὸ νὰ ἀναγκάζωμαι ν' ἀναγνωρίσω ὅτι μετὰ τῶν θυμάτων τῶν μεγαίρων τούτων ὑπάρχει καὶ ἐν ἀναλαβὸν νὰ δικαιολογήσῃ διὰ τῆς διαγωγῆς τοῦ πᾶσαν μομφὴν καὶ κακολογίαν. Οὐχὶ αἱ σεμνότυφοι αὗται στρίγλαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἀγγελὸς τῆς ἐπεικειᾶς ἤθελεν ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον ἀπὸ τοῦ τελείου προτύπου φιλοταράχου ἐπιπολαιότητος, κουφονοίας καὶ παραφόρου φαντασιοπληξίας, τὸ ἔχον ὄνομα κόμησα Πάλμης καὶ ἐπώνυμον ἢ μικρὰ κόμησα, τὸ ἄλλως ἱκανῶς ἀνάρμοστον, διότι ἡ κυρία ὕτη δὲν εἶναι μικρὰ τὸ ἀνάστημα, ἀλλὰ μόνον λεπτὴ καὶ ἐλαφροτάτη. Ἡ κυρία Πάλμης εἶναι εἰκοσιπενταετίας γήρα, κατοικοῦσα μετὰ τῆς θείας αὐτῆς μαρκησίας Πομβριάν, εὐλαβοῦς γραίας, περὶ οὐδενὸς ἄλλου μεριμνώσης ἢ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς αὐτῆς καὶ τῆς ἀνορθώσεως τῶν Βαυρβάνων. Ὑπὸ τοιαύτην ὁλως εἰκονικὴν κηδεμονείαν ἢ μικρὰ κόμησα εἶναι ἐλευθέρᾳ νὰ πράττῃ ὅ,τι θέλει καὶ οὐδέποτε λησμονεῖ τοῦτο. Τὸν χειμῶνα διαμένει παρὰ τινι πρε-

εβυτέρᾳ ἀδελφῇ ἐν Παριείοις, καὶ σκοτίνει τακτικῶς δύο ἄλογα τὴν μῆνα, ὅπως ἔχη τὴν εὐχαρίστησιν νὰ χορεύῃ ἀνὰ ἓνα γῦρον εἰς ἓξ τοῦλάχιστον καθ' ἑσπέραν αἰθαύσας. Μετὰ τοιοῦτον κατόρθωμα, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ἐξοχικῆς εἰρήνης καὶ ἔρχεται νὰ διέλθῃ τὸ θέρος ἐν Νορμανδίᾳ παρὰ τῇ θείᾳ τῆς. Ἀμα φθάσασα πηδᾷ ἐπὶ τοῦ πρώτου τυχόντος ἵππου καὶ φεύγει ἀπὸ ρυτῆρος. Ὅλως ἀδιάφορον εἶναι αὐτῇ ποῦ ὑπάγει, φθάνει μόνον νὰ τρέχῃ. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁμῶς ἔρχεται εἰς τὸν πύργον τοῦ Μιχαυῆ, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀγαθὴ οἰκαδέσποινα ἔχει πρὸς τὴν τρελλὴν ταύτην ἀδυναμίαν, ἥτις μοι φαίνεται ὅλως ἀνεξήγητος. Ἡ μικρὰ κόμησσι τὰς μὲν γυναῖκας διαθέτει ἐχθρικῶς διὰ τῆς προπιτείας αὐτῆς, πρὸς δὲ τοὺς ἀνδρας φέρεται μετὰ πολλῆς οἰκειότητος, ἐνθαρρυνούσης πᾶν τόλμημα καὶ πασκὺν περὶ τῆς διαγωγῆς αὐτῆς κακόβουλον ὑπόθεσιν. Ἀλλ' ἡ κοινὴ γνώμη εἶναι αὐτῇ ἐπίσης ἀδιάφορος, ὅσον εὐπρόσδεκτον τὸ θυμίσμα οἰουδήποτε θαυμαστοῦ. Ἀλλὰ τὸ εἶπερ πᾶν ἄλλο εἰς αὐτὴν ἀρέσκειν, εἶναι ὁ θόρυβος, ἡ κίνησις, ἡ κασμικὴ τύρβη καὶ ἡ διασκεδάσις μέχρι παραζάλης. Τὸ πρᾶγμα οὐ ἔχει ἀπαραίτητον ἀνάγκην τὸ πρωῒ, τὸ ἀπόγευμα καὶ τὴν νύκτα, εἶναι ἔφιππον κυνήγιον, τὸ ὅποιον διευθύνει προτρέχουσα πάντων, βὰρὺ χαρτοπαίγιον εἰς ὃ κερδίζει ἢ χάνει μειδιῶσα μυθῶδες ποσόν, παράφορος χορὰς, ὃν παραιτεῖται μέχρι πρωίας. Οὐδέποτε ἔτυχε νὰ ἴδω ὑπαρξίν ἀνθρωπίνου ὄντος τόσῳ πολυχόλῳ καὶ συγχρόνως οὕτω κενῇ. Τὸ ἐπίγειον αὐτῆς στάδιον διατρέχει ἡ μικρὰ κόμησσι χωρὶς οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ σταματήσῃ, νὰ διστάσῃ ἢ νὰ σκεφθῇ, πάντοτε μειδιῶσα, ἀμέριμνος, ἀπερίσκεπτος καὶ τοῦ ἵππου αὐτῆς ἀλογωτέρᾳ. Ἀλλ' ἔχει ἄρα γε ψυχὴν, ἢ οὐδέποτε περὶ οὐδενὸς πράγματος σκεφθεῖσα αὐτὴ γυνή; Πολλάκις ἐδίστασα περὶ τούτου καὶ ἀπέκλινον πρὸς τὰ δόγματα τῶν μηδενιστῶν, μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσω τί ἄξιον τῆς ἀθανάτου ὑπάρξεως ἡδύνατο ἐκ τοῦ ἀσυνειδήτου τούτου πλάσματος ν' ἀπομείνῃ, μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς μάνης ἐμφυχούσης αὐτὸ ματαίας καὶ ἀσκόπου ἀεικινήσιας.

Κάλλιστα γνωρίζων τοῦ κόσμου τὴν κακεντρέχειαν ὀλίγην ἀποδίδω σημασίαν εἰς τὰς ἐπὶ ἀνηθικότητι αἰτιάσεις, τὰς ὁποίας ἐπιρρίπτουσι κατὰ τῆς μικρᾶς κομήσεως αἱ σεμνὰ ἐνταῦθα ἐριννύες καὶ νεώτεραί τινες κυρίαι ζηλεύουσιν τὰ ὀλίγα ἐπίζηλα αὐτῆς προσόντα. Ἄλλως τε δὲ πιστεύω ὅτι δὲν ἀνήκει εἰς τοὺς ἀνδρας νὰ ἐπικρίνωσι μετὰ πολλῆς αὐστηρότητος ὀλισθήματα, ἅτινα πρὸς ὄφελος αὐτῶν οἱ ἴδιοι προκαλοῦσιν. Οὐδόλως λοιπὸν ἐρωτῶ ἂν ἔχη ἡ κυρία Πάλλημς ἐραστὰς, οὐδ' ἠθέλον ῥίψει λίθους κατ' αὐτῆς διὰ τοῦτο, πολὺ μεῖζον τούτου ἀμάρτημα θεωρῶν τὸν ἂν μὴ ἔχῃ οὔτε νοῦν οὔτε καρδίαν. Ὅπως δὴ ποτε ἀδύνατον μοι ὑπῆρξε, καίτοι ἀποστρέφομαι πᾶσαν ἐπίδειξιν πρωτοτυπίας, νὰ προσθέσω ἐμαυτὸν εἰς τὸν ὄμιλον τῶν θαυμαστῶν, τὸν ὅποιον σύρει ἡ μικρὰ κόμησσι, ὀπισθεν τοῦ θριαμβευτικοῦ αὐτῆς ἄρματος. Τοῦτο παρατηρήσασα μὲ κεραυνοβολεῖ πολλάκις διὰ βλέμματός, ἐν ᾧ σαφῶς εἰκονίζεται περιφρονητικὴ τις ἀπορία. Ἀποδίδων αὐτῇ τὰ ἴσα, τὴν θεωρῶ ἐνίοτε καὶ

ἐγὼ μετὰ τῆς ἐκπλήξεως, ἥς εἶναι ἄξιον ψυχολογικὸν τέρας πρωτοφανές. Οὕτως ἐξωφλεῖτο μέλαι τοῦδε πάς μετὰ τὸ ἡμῶν λογαριασμόν, ὅτε χθές τὸ ἐσπέρας ἐπῆλθε δυσάρεστον συμβεβηκὸς διατρύχαν τὸ ἰσοζύγιον. Ἡ κυρία Μαλουέ, ὡς ἤδη γνωρίζεις, τρέφει ἐξ ὑπερβολῆς ἰσως εὐαγγελικοῦ ἐλέους ἐξαιρετικὴν πρὸς τὴν μικρὰν κόμησάν συμπαθεῖαν. Ὁμιλῶν χθές περὶ τούτου μετὰ τῆς καλῆς μαρκησίας ἐν ἀποκέντρῳ γωνίᾳ τῆς αἰθούσης, εἶπον αὐτῇ γελῶν, ὅτι ἡ τοιαύτη πρὸς τὴν ἁμαρτωλὴν ἐξαιρετικὴν εὐνοία ἦτο κακὸν παράδειγμα, δυνάμενον ν' ἀποθαρρύνῃ τοὺς δικαίους.

— Οἱ δίκαιοι, μοὶ ἀπεκρίθη ἡ κυρία Μαλουέ, οὐδέποτε ἀποθαρρύνονται, ἔπειτα δίκαιοι δὲν ὑπάρχουσι, οὐδὲ σεῖς εἰσθε τοιοῦτος.

— Οὐδέποτε εἶχον τοιούτην ἀξίωσιν.

— Τίνι λοιπὸν δικαίῳ κρίνετε μετὰ τῆς αὐστηρότητος τὸν πλησίον σας;

— Ἀδύνατον μοὶ εἶναι νὰ θεωρήσω τὴν κυρίαν Πάλμης ὡς πλησίον μου.

— Τὸ ἐπιχείρημα μοὶ φαίνεται ὁπωσποῦν πρωτότυπον. Μάθετε, κύριε, ὅτι ἡ κυρία Πάλμη ἀνετράφη κακῶς, ὑπανδρεύθη ἀτυχῶς, περικυκλοῦται ὑπὸ ἀνοήτων, ἀλλ' εἶναι ἀκτέργαστος ἀδάμας, ἔχων μόνον ἀνάγκην ἀγαθοῦ τεχνίτου ὅπως τὸν πελεκῆσῃ.

— Οἰκτεῖρω ἀπὸ τοῦδε τὸν μέλλοντα πελεκητὴν.

Βλέπων αὐξάνουσαν τὴν ταραχὴν τῆς μαρκησίας, ἥτις οὐδέποτε ταράσσεται ἀναιτίως, καὶ μὴ γνωρίζων εἰς τί ν' ἀποδώσω τοῦτο, κατελήφθην αἰφνης ὑπὸ τῆς ἀλλοκότου ιδέας, ὅτι ἡ κατὰ πάντα τὰ λοιπὰ τελεία καὶ ἀψογος οἰκοδόμοί μου εἶχε τὴν μανίαν νὰ ὑπανδρεύῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ εὐηρεστεῖτο προορίζουσα ἐμὲ τὸν ἀνάξιον εἰς σωτηρίαν τῆς μικρᾶς κομῆσεως ἀπὸ τοῦ βαρβάρου τῆς ἀπωλείας. Ὑπὸ τοιαύτης κατεχόμενος οὐχὶ μετρίφρονος πεποιθήσεως, ἔλαβον θέσιν ἀμυντικὴν, ἥτις μοὶ φαίνεται ἤδη ἱκανῶς γελοία.

— Μήπως ἀπρέσκει ἡμῖν ἡ μικρὰ κόμησσα, μοὶ ἀπήντησεν ἡ κυρία Μαλουέ, διότι ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς παιδείας της;

— Οὐδόλως ἀμφιβάλλω περὶ τῆς παιδείας της, ἀμφιβάλλω μόνον ἂν ἡξεύρει ν' ἀναγινώσκη.

— Ἀλλ' ἐξηγήσατέ μοι τέλος πάντων σπουδάζων τί ἔχετε κατὰ τῆς πτωχῆς ταύτης γυναικός; ἠρώτησεν ἡ μαρκησία μετ' αὐξούσης συγκινήσεως.

Ἐγὼ δὲ θέλων νὰ διαλύσω ἀνεπιστρεπτὶ τὸ συζευγτικὸν αὐτῆς ὄνειρον ἀπεκρίθην ἀδιστακτικῶς. «Ἐχω κατ' αὐτῆς ὅτι παρέχει εἰς τὸν κόσμον τὸ κακίστου παράδειγμα θριαμβευούσης ἐπιπολαιότητος καὶ ἀλαζόνας ἀκολασίας. Καίτοι δὲ οὔτε ἄμεμπτος εἶμαι οὔτε ἔχω δικαίωμα νὰ κρίνω τοὺς ἄλλους, ὑπάρχει ἐν τούτοις ἐν ἐμοί, ὡς καὶ παρ' ὁλοκλήρῳ τῷ κοινῷ παντὸς θεάτρου, αἰσθημὰ τι δικαιοσύνης, ἐξεγειρόμενον κατὰ τοῦ θριάμβου τῶν στερουμένων παντὸς προτερήματος καὶ πάσης ἀρετῆς.»

— Πιστεύετε ὅτι ἤθελον δέχεσθαι αὐτὴν ἐνταῦθα, ἂν δὲν ἤμην βεβαίως ὅτι ὅσα λέγονται εἶναι συκοφαντικά.

— Πιστεύω, κυρία μου, ὅτι ἀδυνατεῖτε ἐκ φύσεως νὰ πιστεύετε τὸ κακόν.

— Κατὰ τοῦτο ἀπατάσθε. Ὅσα ἀποδίδονται εἰς τὴν μικρὰν κόμησσαν μυθιστορήματα οὔτε σκιὰν ἔχουσι πιθανότητος. Αὕτη εἶναι ἀκόμη παιδίον καὶ οὐδὲ καὶ γινώσκει τί εἶναι ἔρω.

— Περὶ τούτου εἶμαι καὶ ἐγὼ βεβαιότατος καὶ ἔτοιμος νὰ ὁμώσω, ὅτι οὔτε τῆς φαντασίας, οὔτε τῆς καρδίας ἡ ἑξαψὶς ἔχουσι τι κοινὸν πρὸς τὰς παρεκτροπὰς αὐτῆς, αἵτινες μένουσιν οὕτως ἀνεπίδεκτοι δικαιολογίας.

— Σιωπήσατε, δι' ὄνομα Θεοῦ, εἶπεν ἡ κυρία Μαλουὲ συνάπτουσα τὰς χεῖρας. Τὴν γινώσκω πολὺ κάλλιον ἢ σὲς καὶ δύναμαι ἐν εὐλικρινείᾳ καὶ πεποιθήσει νὰ βεβαιώσω, ὅτι ὑπὸ τὴν φαινομένην αὐτῆς ἐπιπολαιότητα ἔχει καὶ πνεῦμα καὶ καρδίαν.

— Μάλιστα, κυρία μου, τὸσον πνεῦμα ὅσῃν καὶ καρδίαν.

— Τοῦτο καταντᾷ ἀνυπόφορον! εἶπεν ἡ μαρκησία, ἀφίνουσα τοὺς βραχίονας αὐτῆς νὰ καταπέσωσι μετ' ἀπελπισίας· συγχρόνως δὲ εἶδον κινούμενον τὸ καραπέτασμα τῆς θύρας παρὰ τὴν ὁποίαν ἐκαθήμεθα, καὶ τὴν μικρὰν κόμησσαν ἐξερχομένην τῆς κρύπτης, ὅπου εἶχον περιορίσει αὐτὴν αἱ ἀπαιτήσεις δὲν ἐνθυμοῦμαι τίνος παιγνιδίου, ὅπως ἐνωθῇ καὶ πάλιν μετὰ τοῦ ὁμίλου τῶν συμπαιζόντων.

— Πῶς ἦτον ἐκεῖ! ἀνέκραξα θεωρῶν ὥς ἐμβρόντητος τὴν μαρκησίαν.

— Μάλιστα, κύριε, ἦτον ἐκεῖ, ἀκούουσα καὶ βλέπουσα ἡμᾶς. Ἐξήτησεν νὰ εἶς εἰδοποιήσω διὰ πικντοίων νευμάτων, ἀλλ' εἶχετε καταντήσει ἀκράτητος.

Ἡ ταραχὴ μου καὶ ἡ λύπη διὰ τὰ λεχθέντα ἦτο κατὰ τοσοῦτον μεγαλειτέρα, καθ' ὅσον ἐπιτιθέμενος κατὰ τῆς κυρίας Πάλλης ἐκινούμενην μᾶλλον ἐκ πνεύματος ἀντιλογίας ἢ ἐξ οἰουδήποτε ἐχθρικοῦ πρὸς αὐτὴν αἰσθήματος.

— Τώρα τί νὰ κάμω; ἠρώτησα τὴν Μαρκησίαν, ἥτις μετὰ στιγμὴν σκέψεως μοι ἀπεκρίθη ὑποβὰς ἐλαφρῶς τοὺς ὤμους. — Τίποτε, τὸ καλλίτερον εἶναι νὰ ἡσυχάσετε.

Ὡς τὸ ἐλάχιστον ἀνέμου φύσημα ἀρκεῖ ὅπως ἐκχυθῇ ἰσοχειλὲς ποτήριον, οὕτω τὸ τελευταῖον τοῦτο πάθημα ἐκορύφωσε τὴν πληξίν μου καὶ τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὰς κοσμικὰς διασκεδάσεις. Ἡ ἐπικρατούσα ἐνταῦθα διηνεκῆς εὐθυμία καὶ πανήγυρις, τὰ ἵπποδρόμια, τὰ γεύματα, οἱ χοροὶ, ὁ θόρυβος καὶ ἡ ἀδιάκοπος κίνησις μ' ἐνοχλοῦσι μέχρις ἀηδίας, καὶ καθ' ἐκάστην καθίσταται ζωηροτέρα ἢ μεταμέλειά μου καὶ ὁ πόθος τοῦ ἡσυχίου μου καλίου.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον).